

וההיציאה

אך שום כוח מ'יסתורי לא גרם למשבר. יש לו סיבות.

● עיקר ההוצאה הממשלתית, שנתנה רחיפת ענק לאינפלציה, היתה בשני שטחים: המילחמה וההתנחלות.

● ההתנחלות בולעת סכומי עתק, מעולם לא נאמרה לציבור האמת על גודל ההוצאה הזאת. ערים שלמות נבנו על-ידי מדינה פושטת-רגל. הטענה כאילו "זה לא משנה אם הערים נבנות מצד זה של הקו הירוק או מן הצד השני" אינה תופסת — כי גם בתוך הקו הירוק אסור היה לבנות ערים חדשות ולעסוק בכנייה בחיפה עצום זה, מפני שהרבר גורם לאינפלציה דוהרת. מבחינה כלכלית, אין הברל אם הכסף

המכובד בצורה זו הוא "פרטי" או "ציבורי". זהו כסף שנזרק לשוק, המשמש כשמההסיכה על גלגלי האינפלציה.

● על כל אלה האפילה מילחמת-לבנון, שגרמה להוצאה ממשלתית כבירה, ושמוכרחה היתה לגרום לאינפלציה ארירה.

● אינפלציה "מילחמתית" זו וזו סיפית על האינפלציה הגדולה שהיתה קיימת ממילא גם קודם לכן, ושגם היא נגרמת במידה מכרעת על-ידי תקציביה-הביטחון העצומים. כאשר יותר מרבע מכוחה-העבודה עוסק בביטחון (צבא סדיר, שירות-מילואים, תעשיות צבאיות,

שרק חלק מתוצרתן מיוצא לחו"ל), זהו מירשם בטוח לאינפלציה גדולה — כי כל אלה משתכרים ומוציאים כסף רב, מבלי לתרום דבר למשק הלאומי.

ש"ר בביר הודה, לא מכבר, שכאשר הוחלט על מילחמת-לבנון, לא דובר כלל על ההיבט הכלכלי שלה.

הדבר לא-יבאמן.

מילחמת-לבנון היתה מילחמה גדולה מאוד, גם בממדים עולמיים. ישראל הפעילה במילחמה זו כוחות שלא נפלו מן הכוחות שהופעלו על-ידיה במילחמת יום-הכיפורים. לפי מומחה צבאי זה,

הפעילה ישראל במילחמה זו יותר טנקים, מכפי שהפעילו הכרטיים, הגרמנים והאיטלקים ביחד בקרב אל-עלאמיין, ששינה את פני ההיסטוריה האנושית.

מכל הבחינות היתה זאת מילחמה גדולה ויקרה. אך מי שהחליטו עליה, לא חשבו כלל שצריכים לממן אותה. אף מערכת-הביטחון הגדולה השנייה — ההתנחלות — לא הופסקה בגללה.

יש לתעלומה מטורפת זו כמה הסברים:

● על המילחמה החליט אדם פרימיטיבי, חסר כל אחריות, אריאל שרון, כשלידו משרת מורון בעל מוח של ילד — רפאל איתן.

● למנחם בגין, ראש-הממשלה, אין שום מושג בכלכלה, וכל דיבור על כלכלה שיעמם אותו. הוא הדין לגבי שרה-חן דאן, יצחק שמיר.

● שרי-האוצר, שצריך היה להעלות נושא זה בעת הדיונים, הוא לאומן קיצוני וטוען לכתריה-המנהיגות במידה לגה לאומנית-קיצונית. לא עלה על דעתו לקלקל לעצמו את הקריירה על-ידי השמעת אזהרה ערב-מילחמה. הוא הדין לגבי דוד לוי, שאמור היה — לפי האגדה — לגלות רגישות מיוחדת לגבי נושאים "חברתיים".

● אף אחד מאלה לא העלה על דעתו כי ישראל נכנסת למילחמה שתימשך לפחות שנה וחצי, וששום סוף לה אינו נראה בעין. הם חשבו על טיול צבאי קטן בן 48 או 72 שעות.

ואם ה"מנהיגים", "אלה שלמעלה", מתנהגים באי-שפיות כלכלית כזאת — מדוע ינהגו האזרחים-סתם אחרת?

ההמונים הרענו למילחמה, צעקו הידר, מבלי שעלה כלל על דעתם שבסופו של דבר יוגש להם החשבון.

עם-ישראל התרגל למילחמות דה-לוקס. הוא מאמין שתמיד ייצא מישור שישלם את החשבון במקומו. כך נהג גם במילחמה זו. הוא ראה את קורבנות-הנפש, שנקברו בטקסים ממלכתיים. הוא לא ידע שאחרי טקסים אלה יבוא תורה של הלווייה אחרת — הלוויית הכלכלה הלאומית.

גם עם כל העזרה שאותה מקבלת ישראל מן החוץ (ראה הנדון, עמוד 11), אין הכלכלה הישראלית הקטנה יכולה לשאת בהוצאה ארירה זו של מילחמה גדולה, התנחלות ארירה ואלף ואחר כינויים אחרים.

הכלכלה הישראלית דומה למנוע של "פולקסוואגן", שהורכב עליו מרכב של "מרצדס".

הפולקסוואגן עצמו הוא טוב, ואילו נדרש לשאת במאמץ שהוא נועד לו, היה ממלא את תפקידו כראוי. גם הכלכלה הישראלית יכולה לעמוד במשימותיה בכבוד, אילו הוטלו עליה תפקידים המתאימים למדינה קטנה ומפותחת.

אך כאשר מנועה-הפולקסוואגן צריך לשאת במרכב כבד וגדול, וכאשר נדרש ממנו לדהור בכבישים ולהעפיל לפיסגות-הרים כאילו היה זה מנוע של מטוס הוא מוכרח להתמוטט, במוקדם או במאוחר.

זה מה שקרה לכלכלה הישראלית. אלמלא אירע האסון כפי שאירע השבר, היה הדבר קורה בצורה אחרת לפני חודש או אחרי חצי שנה.

"הכלכלה הנכונה" של ארידור היתה הימור שנכשל. אך אילו ניסה מישור לנהל מדיניות לאומית דומה לפי שיטה כלכלית אחרת, היה מגיע בסופו של דבר לאותה התהום.

לא ארידור אשם, אלא ממשלת-הליכוד, שקבעה את היעדים האלה למדינה, ולא רק ממשלת-הליכוד, אלא גם האופוזיציה הממלכתית, שהיא שותפה ליעדים אלה במלואם, או כמעט במלואם.

מדינה מסטולית!

מה שקרה השבוע אינו כישלון של שיטה. מהכישלון הוא הרבה יותר עמוק.

הבעיה לא תיפתר על-ידי החלפת שרי-האוצר — אם כי שר אחר, יותר-אחראי ופחות-יחיר, היה בוודאי מצמצם כמה מן האסונות. גם החלפת הממשלה עצמה לא תפתור את הבעיה, אם היעדים הלאומיים יישארו כפי שהם.

לכלכלה הישראלית יש רק סיתרון אחד לטווח ארוך: צימצום היעדים ליכולת האמיתית של המדינה וכלכלתה.

היעדים הלאומיים דומים להרואין. ישראל מסטולית מזה שנים רבות. בטריוף מסומם, נדמה לה שהיא מעצמה עולמית, שהיא כלי-כוח, ש"חוקי-הכלכלה אינם תופסים אצלנו", שאצלנו "הנש הוא מציאות יומיומית".

לנרקומאן אין תרופה, אלא הגמילה מן ההתמכרות לסם. אם ישראל לא תיכנס לגמילה עכשיו, יקרה לה אסון יותר גדול בהמשך הדרך.

אורי אבנרי